

Jaar-jaar bu nēbbu aat gu weesu 40 — Nimeru 19

Ñaareelu Ñaareel bi — Xaaj 6

Jeff Pippenger
2026-07-20

Téere Daniel ak Apokalips diñu yokkante, maanaam bu ñu andee ñoom ñaar, mat nañu ci seen matug njariñ.

«Ci Kàddu Yàlla, téere yi yépp ci Biibël bi dajaloo fa te jeex fa. Fii la mataleg téereb Dañeel nekk.» Acts of the Apostles, 585.

Njàngu nguur yi ci kàddug waxi yonent yi nekk ci Biibël war nañu nekk li taalibeb waxi yonent yi di sukkandiku ci moom, ndaxte fa la jaar-jaari biti bu fan yu mujj yaa ngi gëna feeñaleku.

“Lu gën na baax lool mooy nga jàng, ci leerug Kàddu Yàlla, sabab yi jiitéeyug yokk ak suuxlug nguur-nguur yi. Na ndaw yi jàng bind yii, te gis ni njariñu dëgggu réew yi àndoon na bu baax ak nangu njariñ yu Yàlla. Na mu jàng jaar-jaariy yëngu-yëngu yeesal yu mag yi, te gis ni sax yoon yii, doonte da ñu leen xeeb te bañ leen, ba indi seeni way-dëkkal ci kaso ak ci bérab bu ñuy rey, moom yoon yii nag, jaarale ko ci sarax yooyu sax, da ñu not.” Education, 238.

Taariix yu sell yi, muy “yoonu yeesal yu mag yi,” walla “jóg gi ak daanu nguuru yi,” taariix yu sell yi nag, ci Kàddu Yàlla, mbir la bu aju ci dund walla dee. Pool bind na ci 2 Thessaloniciens saar ñaareel ne ñi bëggul dëgg, te gannaaw loolu ñu jot nañu ca naxte gu tar ga; danuy def loolu ndaxte dañoo tann a bañ ndigël bi Pool rëral ci kàddu googu. Kàddu googu day won jokkoo gi nekk diggante Room gu jaamoo ak Room gu paapal, te mooy itam jokkoo gi nekk ci diggante Pergamos ak Thyatira, te itam mooy jokkoo gi nekk ci diggante weñ ak banqasi, ak itam jokkoo gi nekk diggante nago wi ak rab wi. Jóg gi Room gu paapal, gi Thyatira di tegtal, ak daanu Room gu jaamoo, gi Pergamos di tegtal, dëgg la bu ñiy jot naxte gu tar bañ.

Ci jaar-jaari Millerite, werante gi nekkoon diggante Millerite yi ak Protestan yi, te jëm na ba mu dugg ci taabal pionnier bu 1843 bi, mooy woon kan mooy dooleb jaar-jaari biñu wone ne mooy “sàcc yi ci say nit” ci wax juroom-ñenteel ci Daniel fukki benn. Ndax sàcc ya doon yokkug Room gu pagan, ni Millerite yi di ko wax, walla ndax moo doon daanu Seleucid yi, ni Protestan yi di ko wax?

«Xeet wu nekk réew mi agsi ci dalub jëf ji, maynañu ko mu jël wér gu mu yelloo ci suuf si, ngir gis ndax dina matal njariñu “Aji Wottu bi ak Ku Sell Ki.” Kàddug yëgle gi topp na yokkute ak wàññiku nguur yu mag yi ci àddina si—Babilon, Medo-Persia, Gres, ak Room. Ak ku nekk ci ñoom, ni itam ak xeeti réew yu gëna néew doole, jaar-jaar gi dellu na boppam. Ku nekk amoon na jamono ju muy seetlu, ku nekk dafa lajj, ndamlam daldi wéy, dooleem dem, te beneen daldi jël barabam....»

“Ci yokkuteek ak wàññante réew yi, ni ko xët yu Sell yi leeralee, ñoom war nañu jàng ne ndamalu biti rekk ak màkkaanu àddina amul njariñ. Babilon, ak lépp sa dooleem ak sa màgg ga, lu ni mel sunu àddina gisatul gannaaw gi,—doole ak màgg gu nit ña jamono jooju jàppe woon ne dafa sax te di yàgg,—nan la mu weesu ba noppi! Ni “tóor-tóoru ñax mi” la deewe. Noonu la lépp lu nekkul Yàlla di fondemañam di yàqu. Lu kenn man a sax mooy li ñu takk ak i mébétam te di won ay jikkoom. Ay pexeem rekk a di mbir yu sax yu sunu àddina xam.”
Education, 177, 184.

Taariixu Biibal bi mooy gis-gis bi Sulaymaan wax ne ku ko amul dina sàнку. Millerites yi xamoon nañu te yégle woon ñaari fukki at ak juróom-fukk yiñu feeñale ni “juróomi weer” ci Peeñu gi, saar 9, aaya 5 ak 10, waaye dugguwuñu bu baax ci taariix bi ñu feeñale ci saar 9 bu Peeñu gi. Ñoom dañu àtte woon bu jub “juróomi weer” yi nekk ci aaya 10, waaye mel na ne dañu yaakaaroon ne ndaxte aaya 5 ak 10 ñépp am nañu wax ji naan “juróomi weer,” loolu dafa doon rekk dëggal bu gëna xamle ci kàddug wax ci mbugal mi ñu feeñale ci ñaari aaya yooyu. Léegi manees na koo won yomb ne bu aaya 5 di feeñal “juróomi weer,” dafay feeñal téeméer ak juróom-fukk at yu tàmbalee ca dee Mohammad ci 632, te mu jeex ci 782 ak toroxal Buur-u-jigéen Irene bu Bizaans, walla Imper bu Room gu penku.

Ñi njëkk ya dëgg ci seen jëfandikoo ay bindu fukki saraxal bi ci xët wu fukk, mooy xeexu Nicomedia ci 27 Sulet 1299, ngir muy tambale juróom téeméeri at ak juróom-fukk yi, te mu jeex ci toroxalu Constantine mu mujj mi nguuroon ci Constantinople ci 27 Sulet 1449. Rëcc ci kaw rëcc, ab jamono buy tollu téeméeri at ak juróom-fukk di fésal Islaam bu àddina si yépp, ni ko ñaari ay nattu metit yu njëkk yi teewal, mooy njëkkaleb “woe” bu Islaam bu Arabie ak ñaareel bi, “woe” bu Islaam bu Türkiye. Islaam boobu moo toroxaloon buur bi ak jabaru buur bi benn ci benn, te loolu di fésal Islaam bu àddina si yépp di nangu ab nguur gu jokkoo ak jigéen, mi Irene di teewal, ak góor, mi Constantine mu mujj mi di teewal.

Ci biir ak juróom-fukki at yi jeex ci toroxal Irene, Lislām gu Arabi jël sañ-sañ ci goxu wala suuf-sap Byzantium, ba tax Irene nekk ci xalisug toroxal bu réy, bañu ko gaaw a dugal ci xalisug wareef ngir ñetti at, ak yeneen mbugal yu mel noonu. Bi toroxalu Constantine mu mujj bi amee, moo màndargaal njàlbéenu ab jamono bu ñeenti at, buy jeex ak wërsëg ak daanu kër gu mag gu Room bu Penku. Ci ñaari mbir yooyu, Lislām la woon, Lislāmu Arabi ngir Irene, ak Lislāmu Tirk ngir Constantine mu mujj. Ci fan yu mujj yi, Lislām gu àddina si yépp, ni ko ñaari seede yi di tegtal, mooy Lislāmu Arabi ak Lislāmu Tirk, ni ñu ko waxe ci jëfandikoo bu njëkk ak bu ñaareelu tey-ju-met, dina njëkk a jël suuf-sap, te gannaaw loolu, kër gu mag gi. Mbooloo politig bu fan yu mujj yi, bi Constantine bu Room bu Penku di tegtal ci mbooloo, dafa jokkoo ci seetam ak mbooloo diine bu fan yu mujj yi, bi Irene bu Room bu Penku di tegtal ci mbooloo. Maa ngi jëfandikoo baat yi mbooloo politig ak mbooloo diine ngir wone ne màndarga bu natar biir rab wi, dafa jëkk a am ci États-Unis, te gannaaw ga mu am ci àddina si. Nataru rab wi mooy seetaan bu màndargaal ci diggante Constantine ak Irene, ñoom ñaar ñépp di toroxal ndax ñu ñàkk seen suuf-sap ak seen kër gu mag ci Lislām.

Sey séy sa jëkkaloo feeñ na ci melokaanu ñaari jaar-jaari waxtu yi, te mu nekk woon misaal ci séy bi xewoon diggante Constantia ak Licinius ci atum 313, ba Santaane Milano (Edict of Milan) dugg

doxalin, te jàngoro mbooloom ngëm gu mel ni Smyrna mujjee, te jàngoro mbooloom ngëm gu mel ni Pergamos tàmali. Ñi Bóol tudd ne dañuy jot nax gu réy, bañ nañu gis yëgleb artu Bóol bi ëmb wàcc gi, lu jiitu feeñug nit ku bàkkaar. Wàcc gi am na ci jaar-jaaru Pergamos, te nit ku bàkkaar gi feeñ na ci 538, ba kerceenug Thyatira tàmalee.

Buleen kenn na leen nax ci benn anam: ndaxte bés boobu du ñëw, bu njëkkul ndëggum gu réy ga ak feeñug nit ku bàkkaar, doomu alkati gi; moom mi di bañ te yékkati boppam ci kaw lépp lu ñuy wax Yàlla, walla lu ñuy jaamu; ba tax mu toog ni Yàlla ci kër Yàlla, di wone ne moom mooy Yàlla. 2 Thessalonians 2:3, 4.

Jaar-jaari Room bu penku ci ñaari seede yu dëgg-gu yonent bi, te dëgg googu itam feeñ na ci diggante gu misaal gi nekk ci seen biir: diggante jaar-jaari Room ak sowwu Room. Ci diggante googu, sowwu Room mooy kërceen gi, te jaar-jaari Room mooy réew mi. Room mooy booleb kërceen ak réew, ni ko Daniel sareet ñaareel bi wonee ci weñ ak banq.

Benn sabab bu dëgg lañuy man a gis ak wóor ne ci mujj-u jamono yi, Islaam bu àddina bi di jóg ci kaw ab kàttan guñu teg ni mooy booloo bu njël ak réew, te muy nangu suufam ak péeyam, dañuy ko dëgéral ak ñaar yeneen seede yu jóg ci taariix bu sell bu Apokalips juróom-ñent. Osman dafa nangu suufu Nicomedia ci 27i sulet 1299, te ñaari at ginnaaw loolu mu nangu suufu Nicaea ci 1301. Doomam moo nangu dëkkub péeyu Nicaea ci 1331, te doom boobu it moo nangu dëkkub péeyu Nicomedia ci wër-gu ñenti at yu jeex ci 1337. Ñi jiitu woon fekk nañu 27i sulet 1299 ak Osman, waaye gëstuñu xare bi ci topp, mooy xarebu Nicaea, ni mu doon ñaareelu jéego ju taariix ci samp Nguuru Ottoman. 27i sulet 1299 moo nekkoon jéego bu njëkk ci ay jéego yu bare ngir àgg ci sàrtu Dibeer. Ñaari jéego yu njëkk yu Islaamu Turki doon nañu màndargaal njàlbéenu ab waxu yoon waay wu jeex ci 1449, ba noppi dellusi ci 1840, ba noppi dellusi ci 9/11, te ba noppi dellusi ci 31i desàmbar 2023.

Jëfandikoo ñaari yoon yooyu mooyul woon rekk njàlbéenu téeméeri at ak juróom-fukk, waaye itam mooyoon njàlbéenu juróom-ñett ak juróom-ñaar at. Mu tàmalee ak Osman bi mu nanguwée suufu Nicomedia, te mu jeex juróom-ñett ak juróom-ñaar at ginnaaw bi doomu Osman jélée dëkkub buuru Nicomedia ci mujjug wërante bu juróom-ñent at ci 1337. Limu juróom-ñett ak juróom-ñaar dafay tekki “jóg gi,” te yoonu njàlbéen waasinu Osman bi mu jélée suufu sañse woon jóg gi Islamu Türki. Ci këru njàlbéen googu gu juróom-ñett ak juróom-ñaar at, wërante “bu juróom-ñent at” moo màndargaal jeexital bi. Ci mujjug yoonu téeméeri at ak juróom-fukk, toroxal ga ñu yónnee na, te juróom-ñent at ginnaaw, ci 1453, ñu jël dëkkub buuru Rooma penku.

Bu Turki Ottoman yi ci at 1453, walla doomu Osman mi jélé Nicomedia ci 1337 te Nicaea ci 1331, ci ñetti mbir yii yépp, këru nguur gu mag gu nekk dëkkub nguur boobu, benn waxtu ci jaar-jaari jamono, dafa doonoon dëkkub nguur gu Room gu penku. Ñetti xeetu kàddu yii yépp dañuy wone nangu nguur gu Room gu penku. Kenn ku nekk ci ñetti xeetu kàddu yii di wone ne Islaam jëkk a nangu suuf sa, te gannaaw loolu mu nangu dëkkub nguur gu Room gu penku. Turu ñetti dëkkub nguur yii benn la ak turu suuf sa. Kenn ku nekk ci ñetti xeetu kàddu yii am na ay nit ñaari jamono yu wuute, alfa ak omega, ci jaar-jaaram. Bi muy wone jokkoo diggante kërug màggal ak nguur, ak toroxal gi Islaam defaloon buur ak yaay-buur yépp, toroxal gu yonent gi dafa boole seeni xeet ak

Room gu sowwu, ga itam Konstantin Mu Mag mi toroxaloon bi mu tann Constantinople mu jël ko ci kaw dëkku Room ci 330. Toroxalu mujj gu Room gu sowwu dikk na ci 476 ak buur bu mujj ba, te dale na fees a wàññiku gaaw lool daldi dem noonu.

Roma gu Sowu, ci jëm ci Roma gu Penku, moo doon kilifag kërceen gi; Penku gi moo doon nguur gi. Toroxte ca njàlbéen ga ci atum 330, ba noppi toroxte ci 476, te gannaaw loolu ci 782, te delluati ci 1449. Rëdd wu toroxte, mi tàmbaalee ak xaajug benn nguur, te ci 476 mu toppoo ak toroxte gu ñàkk buur bi, te noonu it yàqug emper gi, ngir gannaaw loolu Islaam indi toroxte, bu njëkka ci suuf si dëkkuwaay Penku gi ci 782, te ba noppi ci kër gu mag gi, dëkkub Penku gi, ci 1453.

Lislaam ci waxi yonent yi ci Biibël mi dafay leeral sëtub Room bu bëj-gànnaru ak bu sowu, te leer gi Lislaam di jur tey dañoo déggoo ak leer gu sampoon ngir pionie yi Millerite, waaye dafay sore lool ci boppam. Jamono ji ngir seetaan, mi tàmbaalee ci atum 2024 ak kàddu gi ne ñan ñoo di “sàcc yi ci sa nit ñi, ñiy dëgëral peeñ mi,” mooy alfa bu jamono woowu ngir seetaan; te léegi ci mujjug jamono woowu ngir seetaan, leer gu jóge ci mbirum Lislaam ci Pexe mu juróom-ñient ci Kàddug Yàlla mi yokk seede yu jëm ci Room bu sowu ak bu bëj-gànnaru, yi kenn mosul woon a xalaat walla a natt ba ci fan yi mujj yii nu nekk.

Rëddug yoon yu yonent yi ci Lislaam, yi ñu tektal ci ay saar 9 ba 11, dañuy boolee yoonu jaar-jaari mboolem xew-xew yi nekk ci aaya 10 ba 16 ci Daniel 11, di joxe seede yu lëkkalook yoon yi ñuy waxee ba noppi ci mbind yi. Waaye ci misaalu yonent bi ci jëkkëru Lislaam, am na itam jëkkëru yëngu-yëngu Millerites ak yëngu-yëngu ñaari téeméeri ñeent-fukk ak ñeent ñi. Ñaari jamono yu ñeenti at, yu ñu samp bu dëgër ci biir ak ci anam wu bokk ci yonenti jamono yi nekk ci Apocalipse 9, dañuy seedeel ñeenti at yi nekk diggante 1840 ak 1844. Ci 1844, jamono yonent dootul am; moo tax jamono bu njeent at buy tekki biir misaal bi, ay melokaanam yu yonent ñoo koy faramfacce, waaye du jamono. Jëkkër gi ci ñaari njeent at yii di sàmmal ne Lislaam dafa nangu Nicomedia, ca njëlbeén biir bu Rom gu Penku doon fa ca 1337, ñetti-fukk ak juróom-ñett at gannaaw baayam nanguwaat suuf sa. Ñaareel njeent at yi di sàmmal toroxal njiyité yu politig ak yu diine yu Rom gu Penku ci 1449, lu Lislaam waral; te ñetteel njeent at yi di sàmmal feeñ gu màgg gu kàttanu Yàlla, ba malaaka mi leerloo suuf si ak ndamam wàccee 11 ut 1840.

Jëfandikoo bu Millerite ci malaakam bu njëkk ak bu ñaareel bi dafa déggoo ak jëfandikoo bu malaakam bu ñetteel bi ci waxtu muujug téerey juróom-ñaar-fukk ak ñeent junni nit ña. Loolu mooy liggéeyu muujug mujj, di far bakkaar, te mooy booloo Yàlla ak nit, te di am ci biir xare bu Islaam di indiw.

Noonu ubbi kàmba gu ñàkk pacc bi; te saxaar jóge ca kàmba ga, ni saxaaru furnaas bu mag; te jant bi ak asamaan bi lëndëm ndax saxaar ga jóge ca kàmba ga. Te ñaaxum jóge ca saxaar ga, wàcc ci suuf si; te ñu jox leen kàttan, ni rab yi nekk ci suuf si amee kàttan. Te ñu santaane leen, bu ñu lor duuru suuf si, mbaa benn lu verde, mbaa benn garab; waaye nit ñi rekk ñi amul màndargay Yàlla ci seen jë ba. Peeñu Yoxaan 9:2–4.

Matugg gu mat soppiképp yépp ci bépp yooni waxi Yàlla mooy ci fan yu mujj yi, kon mbooloo bii mi ngi wone ndigël gu ñu tàmpe nit ñi ñaari téeméer ak ñeent-fukk ak ñeent junni. Waxi yooni jëm ci Islama ci Peeñu 9 moo joxe bàyyi-jéggi bu jaar ci taarix ngir indi misaal bi gën a mat ci kàttan gi

samp peeñ mi, boole ko ak taarix bi yamoon ci 11 Awoot 1840, ba ñu téye Islama. Dale ko fa, seede Peeñu 9 dafa yaatal ba dugg ci kapitel 10 ak ci taarixu malaaka bu njëkk ak bu ñaareel. Gannaaw loolu, ci kapitel 11, musiba bu ñetteel bi dikk na ci mbëggeel ndigëlu Dimaas, te foofa la yuuxu kawé gi malaaka bu ñetteel bi tàmbalee. Kapitel 9 mooy caabi Islama ci teginu yéeg ak daanu nguuru yi ni ñu leen tëral ci Danyeel ak Peeñ mi. Kapitel 10 ak 11 dañuy wone jaar-jaaru junni ñaari téeméer ak ñeent-fukk ak ñeent junni janq yu xarañ yi. Kapitel 9 day wone misaal bi samp peeñ gu biti, te kapitel 10 ak 11 dañuy wone peeñ gu biir gi ñu boole ak topp Kuur gi ba dugg ca Bu Sell ba gën a Sell ga.

Peeñu Kàddug Yàlla sarax bu fukk mi ubbi na ak Kirist ci ni malaaka bu mag buy wàcc ak téere bu ndaw bu ubbeeku. Jëf jooju mat na ci 11 Nowàmbar 1840, ci njéexital yonent gi nekk ci Peeñu Kàddug Yàlla sarax bu juróom-ñett, bi nga xam ne mu misaal 391 at ak 15 fan. Peeñu Kàddug Yàlla sarax bu fukk di jàngale jaar-jaaru tarihi booba ba kera yégle bi doon wex ci biir biir John ci 22 Oktoobar 1844. Ñaari at yu 1840 ba 1844 tàmbalee nañu ak ñëwug malaaka bu jëkk te mu jeex ak ñëwug malaaka bu ñetteel. Ñaari at yooyu ñent yi toppoon ginnaaw matug 11 Nowàmbar 1840, dañoo leen misaal ak ñaari at ñent yu 27 Sulet 1449 ba 1453 ci ndoortelu 391 at ak 15 fan. Ñaari jamono yu ñent yooyu ñoom ñaar a ngi méngoo ak ñaari at ñent yi nekk ci sëg bi ci Nikomediya, daldi dem 1333 ba 1337. Ci misaal, Room bu penku dañu ko nootlu woon ñetti yoon ak Islaam. Bu jëkk ba mooy ci sëg bi ci Nikeya ci 1331, topp ci sëg bu ñent at ci Nikomediya ci 1337, te mujj ci sëg bi ci Konstantinop ci 1453.

Diyoklesiyani xaajaloonne seddoo Rom peññ ci penku ak sowwu 293, te Konstanten séddoo Rom ci waxu yonent ci penku ak sowwu ci 330. Ci 395, bi buur-bu mag bi Theodosius I deewee, mbooloom nguuru gi séddoo na bu yàgg te bu sax, ndaxte mooy jagleeloon penku ak sowwu ñaari doomam. Mbooloom katolig gi séddoo na ci penku ak sowwu ci 1054 ci “schisme bu mag bi.” Séddoo googu dafa doon ndànk-ndànk, ni noonu itam la réer gi ko toppoon doon ndànk-ndànk. Séddoo googu sax na ba tey jii. Ci biir juróom-fukki at yu tollu ci bés boobu, kanise sowwu gi nekk Rom tàmbalee na, ci anam bu yaatu, lu mat ñaari téeméeri at ci ay kurwaasaad yu jëm ci Islam. Rom sowwu daanu na bi mu ñàkkee buuram mujj ci 476. Rom penku daanu na ci 1453. Romu Pàppa bi daanu na ci 1798. Rom bu bokkoon ci ñaari yoon yu fenkuwul séddoo na ba penku ak sowwu ci 293, 330 ak 395. Romu Pàppa bi séddoo na ba penku ak sowwu ci 1054. Sœur White moytu na ne yokkute ak daanu yu nguuru yi mooy benn njubte mu njëkk ci njàngum Kàddu Yàlla.

Nguuru yiñ génne ci leeru jaar-jaari jamono jógé ci pàcc gu juróom-ñeent baat bu njëkk bi ci Kàddug Peeñ mi, dëgëral nañu xalaat ne Room moo samp peeñ mi. Jokkoo gu yonent bi nekk diggante Islaam ak téeméer ak ñeent-fukk ak ñeent-junni ñi, mooy firnde ne yégleb yu “yuuxu guddi” bi, bi ñu misaale woon ci Kirist mi dugg Yerusaleem wër ci kaw mbaam, dañu ko tegtal ci benn yonentub waxtu bu tàmbalee jamonoy njëkk waay wa, daldi wéy ci ñaareelu cërub yonent bi ci ñaareelu waay wa, te agg ci matam ci jaar-jaaru ñeenti at yi, fa yëngu-yëngu Millerite bu malaaka bu njëkk ak bu ñaar tàmbalee ak matug sax yonent boobu. Yonent bi tàmbalee ak misaalu “ñaari-fukk ak juróom-ñaari at” (1299 ak 1301) muy màndargaal yéegug Islaam, te mu jeexee ak misaalu “ñaari-fukk ak juróom-ñaari at” (1838 ak 1840) muy màndargaal yéegug Millerites.

Ci atum 1844, ca njeexital jamonoy ñetti at Millerites yi, bi ñu ko misaale woon ak ay waxtu ñent yu ñmboon ci saytukaat 1333 ba 1337, ak 1449 ba ci saytukaat 1453, waxtu waxyu bu yoonal dootuñu ko jëfandikoo. Yekkatiñu bannereb ñaari fukk ak ñeent junni ak ñeent-fukk ak ñeent ñaar fukk ñaari junni nit ñi ñu ngi jappandikoo bu baax ak waxyu ba fa ñu yëkkati Islaam.

Yuda, yaay sa doomu ba lay sant; sa loxo dina nekk ci baatu sa noon yi; doomi sa baay dinañu sukkandiku ci sa kanam. Yuda mooy xaleeb gaynde; sama doom, joge nga ca lekkukaay ba, yéeg. Mu suux, mu tēdd ni gaynde, ak ni magum gaynde; ku ko di xëyëlati? Sàng bi du tàggook Yuda, mbaa ki di sàmm yoon du jóge ci diggante tànkam yi, ba Shilo ñëw; te mbooloom xeet yi dinañu dajale ci moom. Mu boole xaritam mbaam ci garabug reseñ, ak doomu mbaamam ci reseñ bu tedd bi; mu raxase ay yéreem ci biiñ, ak ay collaayam ci deretu reseñ: ay bētam dinañu weex ndax biiñ, te bakkam dinañu set weex ni meew. Njálbéen 49:8–12.

Ñetti junni ak ñeent fukk ak ñeent junni dafañu wone bu mat karakteru Kirist, te Kirist mooy, ci yeneen ndencaal yu misaal, “garabub reseñ bu tann bi.” Ismayil mi ngiñ ko xamale ne mooy nit ku “sàq” ci Njálbéen ga 16:12.

Te mooy nit ku ànd ak dof; loxoom dina jëm ci nit ku nekk, te loxou nit ku nekk dina jëm ci moom; te dina dëkk ci kanamu mboolem ay mbokkam.

Baati bi ñu tekki ne “àll” mooy mbaam mu àll mi dëkk Arabi. Ndoortuy Kirist ci fan yu mujj yi di war ci yégleb mbaam mu àll mi dëkk Arabi, mbaam mi Kirist waroon ba mu dugg Yerusalem, mbaam ma ñëw a wax gannaaw ba Balaam dóor ko ñetteelu yoon. Yonnent yi yégle woon yégleb bi mayoon doole ndawtal malaaka bu njëkk bi ci 1840, gisuwuñu ab waxu yonent buy am solo te am njariñ buy tollu ci téeméeri at ak juróom-fukk ci biir jaar-jaaru yonent boobu sax, fa yégleb bi dooleel woon xarekat yi nekk. Gisuwuñu itam ñaari jamono yu ñeenti at ci biir yonent boobu benn bi, yu doon misaal jaar-jaaru 1840 ba 1844. Gaynde gi bokk ci xeetu Yuda mooy ubbi léerug “yoon yu yàgg ya” lu kenn gisagul woon balaa léegi, te mooy leer gu ànd ak leer gi di ubbeeku dale ko 31 Desàmbar 2023. Moo dindi bépp sikki-sàkka ci ne mooy Islaam mi dóor Nashville. Leer googu day leeral misaalu Room, ba tax mu nekk waxu omega ci werante alpha bi amoon ci 2024 lu jëm ci sàcc yi ci sa nit ñi, te mooy itam misaalu omega ci werante bi ci benn misaal boobu sax ci jaar-jaaru Millerite. Day wone ne Islaam bi nekk ci yonenti waxtu yi ci Peeñu 9 mooy yégleb gu biti biir jaar-jaaru biir-biir bu waxtu tàggatug 144,000 bi. Nu ngi jàngale dëgg boobu diir na, waaye léegi manees na koo won ci benn rēdd buy tàmbelee ci Peeñu 9 ba àgg ci Peeñu 11. Ñetteelu jamono ju ñeenti at, ju lëkkaloo ak yonentu waxtu Islaam, te matoon ci 1840 ba 1844, day misaalal waxtu tàggatug 144,000 bi. Ci suuf-sano gu mag gi ci Peeñu 11, 144,000 bi dees na leen yékkati muy màndarga.

Ci Yekesel fanweer ñaari-fukk ak juróom-ñaar, yëkkati nit ñi Yàlla ngir ñu nekk mbooloom xare, jëfandikoo na ab yoonu ñaari xaaj yoo ñu misaaloo woon ak bindug Aadama. Bu jëkk, Aadama bindees na ko ci suuf; gannaaw ga Kiristóttu wol ko noflaayu dund. Ci Yekesel, waxu kàddu bu jëkk bi moo bind yaram yu dee yi, waaye ñu dee ba tey. Gannaaw loolu, ñaari-ñett xel yi wolleees nañu ci kaw yaram ya, te ñu taxaw, nekk mbooloom xare bu tar. Limub ñetti-fukk ak juróom-ñett ak ñeenti-fukk di tegtal ñaari xaaj yooyu.

Dinanu yokkute mbir yii ci artikel bi ci topp.

Gannaaw ba loolu amoonna benn màggalu Yawut yi; te Yeesu dem na Yerusalem. Léegi, ca Yerusalem, ci wet gi ñuy wax buntu xar yi, am na benn ndox mu dajale, te ci làkku Ebere ñuy ko wax Betesda, mu am juróomi poros. Ca yooyu la mbooloo mu barey ñi wopp, ñi gumb, ñi lafañ, ak ñi wow, nekk di xaar yëngu-yëngu ndox mi. Ndaxte ab malaaka daan wàcc waxtu wu ñu sàkk ci ndox ma, di yëngal ko; te ku jëkk a dugg gannaaw ba ñu yëngalee ndox ma, dafa doon wér ci bépp wopp wu mu amoon. Foofa it amoonna kenn ku amoon wopp diirub ñetti fukki at ak juróom ñaar. Bi Yeesu gisee ne mu tēdd, ba xam ne yàgg na lool ci xalis boobu, mu ne ko: “Ndax bëgg nga wér?” Nit ku wopp ka tontu ko ne: “Sang bi, amuma kenn ku ma sànni ci ndox ma bu ñu ko yëngalee; waaye bi may dikk, keneen di ma jiitu wàcc.” Yeesu ne ko: “Jógal, yékkati sa lal, te dox.” Ci saa si nit ka wér na, yékkati ay lalam, ba noppi dox; te bés booba bokkoon na ci bésub Noflaay bi. Yowaana 5:1–9.

Léegi, ma ne: Jógalal, jéem ci dexu Sered. Noonu nu jéem ca dexu Sered. Diir ba nu jóge Kades-Barneya ba ba nu jéem ca dexu Sered mooy ñetti fukki at ak juróom ñett; ba keroog xeetu góor ñi bokk ci xare, yépp sànkú ci biir mbooloom ga, ni Aji Yàlla giñoon na leen ko. Deuteronomie 2:13, 14.